

KÜLTÜRÜMÜZ

ASKERE UĞURLAMA

Askere gidecek delikanlılar bir düğün bir bayram havası içinde askere uğurlanır. Muhtarlar sevk pusulalarının dağıttıktan sonra mahalle ve köylerde gençleri heyecan sarar. Bunlar askere gitmeden önceki son birkaç gününü dinlenerek, arkadaşları ile eğlenerek ve büyüklerini ziyaret ederek geçirir. Hele son gece sabahlara değin eğlenilir. Askerliğe gidecek delikanlıya ısmarlaşırken büyükler tarafından para, mendil, çorap gibi hediyeler verilir. Aynı istikamete veya birliğe sevk edilen gençler ilçeden dört beş kişilik gruplar halinde ayrılır. Bunlar evden çıkarken anaları peşlerinden su döker. Kalabalık bir grup tarafından bazen davul zurna eşliğinde şehre kadar getirilir ve oyunlar oynanarak otobüslere bindirilir. askere uğurlama sırasında silahlar, fişeklerde patlatılır.

CENAZE TÖRENLERİ

Sarvanda bir ölüm olayında köyün tamamı olayın duyulmasından itibaren cenaze evine giderek taziyelerini bildirirler. Defin işleminin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için bu iş cenaze sahibi adına köyün ileri gelenlerinden biri tarafından yürütülür. Ne yapılacağı, kimlere haber verileceği, mezar eşilmesi, eksiklerin giderilmesi, ilan verilmesi artık bu kişinin görevidir. Ölenler evlerinde bir gece bekletildikten sonra ertesi gün öğle namazına müteakip toprağa verilirler. Evlerde bekletilirken karınlarının üzerine “şişmesin” düşüncesi ile bıçak konulur. Ve kesinlikle yalnız bırakılmazlar. Defin aile kabristanlıklarına yapılır. Cenaze namazından sonra eski yıllarda uzaktan gelenler için cami yanında yiyecek ikramı yapılırdı. Definden sonra ilk gece Kur'an -ı Kerim ilk üç Cuma gecesi (cumalık) ve 52.ci gece de Mevlid-i Şerif okutulur. Mevlit törenleri çoğunlukla yemekli olarak düzenlenir. Ayrıca her aile yılda bir defa ölüleri için Mevlid-i Şerif okutmayı bir borç kabul eder.

DOĞUM:

Doğan bebeğin kulağına erkek tarafından ezan okunur. 40 gün boyunca her gün bebek yıkanır, 7. ve 40. günlerinde kırklanır. Bebek kırklanırken iltisirden (kevgir) geçirilen su bebek ve annesinin son yıkama suyu olarak başlarından dökülür. Ayrıca inanışa göre 40 gün içersinde ara ara ve kırklanırken kullanılan yıkama suyuna tuz katılır ki, ilerde ter kokusu olmasın diye. Bebek doğduktan sonra anne ve bebek ziyaret edilerek iyi dilekler bildirilir ve bebeğe altın, giyecek ve para gibi hediyeler getirilir. Gelenlere tatlı, su böreği, dolma gibi ikramlarda bulunulur.

SÜNNET:

Sünnet ettirilecek çocuk giydirilip kuşatıldıktan sonra arkadaşları ile birlikte otomobil ve minibüslerle gezdirilir. Sünnetten sonra mevlit okutulur ve çeşitli eğlenceler düzenlenir. Sünnet edilen çocuk ziyaret edilerek ona özellikle para hediye edilir. Ziyarete gelenlere baklava, limonata, su böreği gibi ikramlarda bulunulur

KIZ İSTEME

Bu gelenek eskiden beri birçok değişikliğe uğrayarak günümüze kadar gelmiştir. Daha önceleri görücü usulüyle yapılan bu işlem, şimdi gelin ve damat adayının birbirleriyle görüşüp anlaşmasıyla aile büyüklerinin olaya resmîyet kazandırması şeklinde devam ettirilmektedir. Görücü usulüyle kız istenmesi; Damat'ın anne, abla, yenge, hala gibi yakınları tarafından gelin adayı belirlenir. Bir çok kıstasları vardır. Gelin adayının çalışkan, becerikli, terbiyeli ve temiz olması gibi. Kız istemeye önce bayanlardan kurulu bir ekip gider ve ön çalışma başlar. Eskiden görücüye gidilen evde bazı testler yapılırmış. Mesela, camlı ışığın camı isli mi-temiz mi, evin süpürülen tozu kapı arkasına mı birikmiş, evde küçük kardeş varsa ona nasıl bakıyor, misafirlere davranışı nasıl gibi bir çok şeyle sınama yapılırmış. Öyle ya yarın gelin olduğunda bunları yapmak zorundadır.

Ön çalışmanın ardından eğer gelin adayı iyi not aldıysa, yakın bir zamanda ailenin ileri gelen erkek ve bayanlardan kurulu bir ekipte kız evini ziyarete gider. Bayanların bazıları çorap, hırka, kazak gibi giyecek eşyalarını ters giyerler. Eğer eşya ters giyilirse işler yön (doğru) gidermiş, bu da bizim geleneklerimizde aynen uygulanmaktadır. Biraz hoşbeşten sonra “Allah'ın emri, peygamberin kavliyle” ailesinden kız istenir. Aile büyükleri uygun görürse bu iş tatlıya bağlanır. ama “kız evi- naz evi” derler bazen iş yokuşa sürülür ve bu ziyaretler birkaç defa tekrarlanır. Bu sırada geline takılacak altınlar, alınacak eşyalar ve düğün tarihi belirlenir. Erkek tarafından getirilen malzemelerle şerbet hazırlanır ve herkese ikram edilir. Bu da artık her şeyi tatlıya bağlamak anlamına gelir. Buraya kadar olan işleme “söz kesme” veya “şerbet içme” denir. Yaşlı kişilerde bunu “başımı bağladuk” diye tabir ederler.

DÜĞÜN HAZIRLIĞI: Düğün geleneklerimize göre, gelin veya damat adaylarına yapılması gereken çeyizler erkenden hazırlanır. Bunlar eskiden kişilerin maddi gücüne göre iki üç kat yatak, sandık, bakır eşya, geline takılacak ziynet eşyaları gibi çeşitli maddelerdir. Günümüzde ise her yerde olduğu gibi mobilya ,beyaz eşya, takı gibi modern şekle dönüşmüştür.

Düğüne bir hafta kala düğün telaşına girilir. Yapılacak yemeklerin kumanyaları hazırlanır. Düğüne çağırılma işlemi başlar. Köyden bir iki genç görevlendirilir. Bunlar hane-hane dolaşarak düğüne söyler. Çevre köyler ve uzak akrabalarda böylece çağrılır. Maddi durumu iyi olan düğün sahibi yakın akrabalara birer horoz gönderir. Bu bir nevi düğün davetiyesidir.

DÜĞÜNE BAŞLAMA:

Birkaç gün kala ocaklar yanmaya başlar. Aşçı erkenden yapılacak yemekleri ve tatlıları sıralar. Düğün ekmeği köy fırınında dökülür. Bu ekmeğe kara buğday ve mısır unundan yapılır. Bu ekmeğe “**golit**” denir. Düğüne her gelen mutlaka yemeğe davet edilir. Artık düğün başlamıştır. Bir iki gün önce yaşlı kişiler “**uğur kadem**” dedikleri ziyareti yaparlar. Düğünün ilk akşamı “**küçük düğün**” gecesidir. Misafirler gelir gider, oyunlar oynanır, çocuk oyunları bölümünde bahsettiğimiz eğlenceler yapılır. Geceye doğru kız evine “**kına**” yakmaya gidilir. Her iki akşamda da “**konak**” diye tabir edilen ziyaretçiler gelir. Bu hem erkek evine, hem de kız evine gelebilir. Bunlar beş-on kişilik guruplar halinde gelir. Silah ve el maytapları ile düğün evine yaklaşılır. Düğün sahibi varsa davul-zurna veya kemençeyle karşılar. İyi bir yere oturtulur ve yiyecek içecek ikram edilir. Bazısı içkili, bazısı içkisiz olarak bu ziyareti tamamlar ve kalkma zamanı gelir. Gurubun sözcüsü düğün sahibini çağırır. İyi temennilerini diler ve yüklü bahşisini takdim eder. Konak uğurlamada yine davul-zurna veya kemençe eşliğinde karşılıklı silah ve maytaplarla uğurlanır.

GELİNÇİ: Düğünün son günüdür. Gelin alma töreni eskiden yaya veya atla yapılırken, şimdi bu işler arabayla yapılmaktadır. Salon düğünü modasından önce bu “gelinçi” gitmek bayağı zevkli bir geleneğimizdi. Kadın, erkek ve çocuk epeyce bir kalabalık olarak kız evine gidilir. Düğün evine yaklaşıncaya yine patlayıcı maddeler atılır. Kız tarafı misafirleri karşılar. Yöresel oyunlar oynanır. Halaylar çekilir. Hoşbeşten sonra dönüş hazırlığı başlar. Genç hanımlar gelini hazırlar. Birkaç el silah sesi dönüş için işaretidir. Gelini götürmek için bazen süslenmiş bir at, bazen bir araba, bazen ise yaya olarak yola çıkılır. Kız evinde duygu dolu sahneler yaşanır. Genç erkekler gelinin çeyizini yüklenir. Gelinin kardeşi veya yeğenleri sandık üzerine oturarak istediği bahşisi almadan kalkmaz. Yaşlı kadınlar, gelin evden çıkarken birçok töre adetlerini yaparlar. Duvak kapatılır, beline kırmızı kurdale bağlanır, gelin geri dönüp evine bakamaz, vs. gibi bir sürü öğüt nasihat verirler. Hepsinin de kendilerine göre mantıklı açıklamaları vardır. Gelin dış kapıdan çıkarılmaz. Erkek tarafının yetkilisi çağırılır. Gelin hanıma ne vereceğini sorarlar. İyi bir pazarlık başlar. Para, altın, arazi, koç, inek gibi her hangi bir mal üzerinde anlaşılır. Bu mal o an için alınmaz fakat cemiyetin huzurunda söz olarak alınır. Aynı zamanda gelinin teminatıdır. Bu arada çeyizin içinde, damada gidecek bir tepsi baklavayı da unutmayalım.

KIZ EVİ: Her düğün evinde olduğu gibi kız evinde de aynı hazırlıklar yapılır. Çeyizler dayanıp döşenir. İki gün iki gece düğün yapılır. Geline bir çok ev eşyası hediye gelir. Eskiden bu eşyaların en değerlileri bakır mutfak eşyalarıdır. Akrabalık ve yakınlık derecesine göre bakır tabak ve sahandan başlar, güğüm, kazan, sini, tepsi gibi hediyeler gelirdi. Şimdi bu hediye işi tamamen değişerek günümüz ihtiyaçlarına ayak uydurmuştur.

MART BOZUMU

14 Mart günü olur. O gün erkenden kalkılır, sabah namazı kılındıktan sonra derelerden veya denizlerden su alınıp besmele çekilerek sağ ayakla eve girilir ve getirilen su çeşitli yerlere serpilir. Ayrıca, o gün eve ayağının uğur getireceğine inanılan bir yabancı gelmesi beklenir. Rasgele kişilerin gelmesi istenmez. Eve genellikle önceden ayağı denenmiş birisi çağrılır. Yoksa günahsız olduğu için çocuk alınır. İçeriye girerken Martınızı bozuyorum hayırlı olsun denir, ve ikramla karşılanır.

HIRELLEZ

6 Mayıs günüdür. O gün hamile kadınlar ellerine bıçak, anahtar, süpürge almazlar. Alırlarsa doğuracakları çocuğun kusurlu olacağına inanılır. Ayrıca o gün çalışı

RAMAZAN

Köyümüzde ramazan tam manasıyla ifa edilir. Ramazanın gelmesi apayrı bir heyecan unsurudur. İlk günden itibaren camimiz dolup taşar. Camimizde ve bazı evlerde mukabeleler okunmaya başlar. Camide beş altı kişilik bir hafız gurubu ve mukabele takip eden on-onbeş kişi mutlaka bulunur. Evlerde okunan mukabeleleri ise çoğunlukla bayanlar takip eder. Kuran-ı kerim okuyan kişiler kuran üzerinden, bilmeyenler ise dinleyerek bu görevi yerine getirirler. Camide okunan mukabele ramazan sonunda tüm ölmüşlerimizin ruhuna bağışlanır. Bunun için köyden bir kişi görevlendirilir. Bu kişi ramazan boyunca mukabele için bağış toplar. Bu bağışın miktarı yoktur. Herkes gönlünden ne koparsa verir ve adı listeye yazılır. Bu bağışlar bayramdan sonra hafızlara bölüştürülür. Onlarda bir aylık emeğinin karşılığı olarak bir nebze faydalanırlar.

Ramazan boyunca genellikle mukabele okutulan veya okutulmasa da her akşam ayrı evde olmak üzere "Hoca yemeği" dediğimiz yemek verilir. Bu bir davet şeklindedir. Yemek daveti için herkes birbiriyle yarışır. Her gün için hocalardan randevu almak gerekir. Komşu, akraba, eş, dost ve hocalar gelir. Bir iftar yemeği verilir. Yemeğin sonunda gelmiş geçmiş merhumlara ve hane halkına dua yapılır. Topluca akşam namazı kılınır ve yine topluca teravih namazı için camiye gidilir. Teravih namazı da bayağı kalabalık olur. Çevre köylerden veya şehir merkezinden her akşam mutlaka misafir gelir. İftiharla söyleyelim ki bizim köyde ve camimizde namaz kılmak bir ayrıcalıktır. Gelen misafirlere hürmet edilir.çay kahve içilir ve iyi bir şekilde yolcu edilir. Camimiz yapısı ve konumu itibarı ile neredeyse noksansız bir ibadethanedir. Öyle ki il müftüleri bile vaizlerinde, mutlaka Sarvan köyünde namaz kılınmaz diye birçok kez bahsetmişlerdir.

Ramazanın bir diğer heyecanı da dımbılçıya (tömbelek) gitmektir. Eskiden beş-altı ayrı gurup dımbılçı olurdu. Şimdi bu sayı çok aza indi. Bunun bir sebebi de göçü çok fazla vermemizden kaynaklanıyor. Bu dımbılçı ekipleri "Ramazan manileri" bölümünde bulunan tüm manileri ezbere bilirler. Ellerinde farfar dediğimiz, bir şişeye gaz koyup ucuna bez parçası takılı aydınlatma aracı ile mahalle- mahalle, ev-ev dolaşarak bahşiş toplarlar. Genellikle küçük çocuklar bu durumdan çok hoşlanırlar. Onlarda kendi çapında hem manileri ezberler, hem de yakın komşularına dımbılçıya giderek bu sektöre ilk adımını atmış olurlar. Heleki manilerin son kıtalarında isim zikredilerek mesela; "senin adın Ali paşa, ver bahşişi binler yaşa" denildi mi, o çocuk gerçek bir paşa havasına girerdi.

Eskiden Ramazanda kahvelerde tombala çekilir, çok heyecanlı anlar yaşanır. Şimdi bu tombala işi yasaklandı. Eskiden kahvelerde okunan tombalanın en güzel yanı da okuyan kişinin.espriler yapması, oyuna heyecan katması da apayrı bir zevkti. Taşları okurken mesela; çubuk gibi-1-,gocaman gözlüğü-8-, tokmak başlı-9-, sıfırlı-10,20,30-, çifte direk-11-, ördek sürüsü-22-, gupguru-40-, pantol yaması-55-, barba-90- gibi bir çok taşın isimler vardı. Bu taşların daha numarası okunmadan bilinirdi. Hızlı- hızlı okurken nefes almanın adı da "köçek havası" ydı.Bu arada çayı varsa yudumlar, sigarası varsa bir nefes alır. Torba şakır-şakır karışır ve yine okumaya başlar. Birazdan bir nara sallanır "Tombalaaaa" diye. Köyün üst başından duyulur. Kazanamayanlar başlar söylenmeye "ben teke düştüm, on yerine on bir dese ben yaptım" falan filan. Artık yeni bir heyecan başlar bu sefer çıkmadı bir dahaki sefere mutlaka.

Artık ramazanın sonları yaklaşır. Bayram heyecanı yaşanmaya başlar. Bayram etkinliklerini de "Köyümüzde bayram var" bölümünden takip edebilirsiniz.

ÇOCUK OYUNLARI

PUM – PUM

Eskiden oynanan bu oyun; genellikle düğün geceleri açık arazide 5-10 kişilik bir ekiple oynanırdı. İki takım halinde bölüşülür ve bir takım uzaklaşarak saklanır, diğer takım oyuncuları onları bulmaya çalışır. Gece olduğu için el feneri veya herhangi bir benzeri aydınlatma aracı kullanılır.

Saklanan oyuncular gece karanlığından istifade ederek pum-pum diyerek bağırır ve hemen yer değiştirerek başka bir yere saklanır. Ebe olan oyunculardan biri saklanan oyuncuyu yakalarsa veya görüp ismini teyit ederse o oyuncu oyundan çıkar. Gördükten sonra o da pum-pum diye yüksek sesle bağırır ve ismini söyler. Görülen oyuncu eğer yanlış isimle söylenirse, mesela “Ahmet” yerine “Mehmet” diye söylenirse, bu oyuncu yüksek sesle “kazan çatladın-kazan çatladın” diye bağırarak oyunun yeniden başlamasını sağlayabilir.

Ebe olan takım oyuncularını yanıltmak için saklanan oyuncular birbirleri ile ceketini, kazağını, çizmesini vs. değiştirerek veya sesini ve yürüyüşünü değiştirerek diğer oyuncuları yanıltabilirler. Bu da oyunun bozulduğu ve dolayısı ile yeniden başlanacağı anlamına gelir.

Not: Bu oyun günümüzde artık oynanmamakla birlikte bilinmeyenler sınıfına çoktan girmiştir. İnşallah gençlerimiz bu yazıları okurda babalarının ve dedelerinin nasıl eğlendiklerini, nasıl bir oyun kültürleri olduğunu en azından böyle bir oyunun da var olduğunu öğrenmiş olurlar.

• YÜZÜK KİMDE

Bu oyun eskiden genellikle bir toplantıda veya düğün gecelerinde oynanırdı. Tura oyununa benzer ve aynı sopyayla oynanır. 5-6 kişi sırayla yan yana dizilir. Bir yüzük veya benzeri bir cisim alınır. Bir kişi ebe olur. Diğer kişiler ellerini arkaya atarak, yüzüğü elden ele dolaştırırlar ve birinde kalır. Eller yumruk şeklinde ileri doğru uzatılır ve ebe'ye sorulur; -“yüzük kimde”. Ebe tahminini söyler. Herkes elini açar ve yüzük görünür. Doğru bilmişse, kimi söyleyince o kişi ebe olur ve yer değiştirirler. Eğer bilemediyse ceza geliyor demektir. 1'den- 5'e kadar ceza sopası vardır. Bilemediği zaman yüzük olan kişiye sorulur.-“kaç tane”, mesela o der “3 tane”. Yine sorulur “ yağlımı-yağsız mı”, eğer yağlı derse eline sertçe 3 sopa vurulur,yağsız derse yavaşça vurularak oyun yeniden başlar.

• DONDU DOMBİLİS

Bu oyun 3-5 kişilik bir oyuncu ile oynanır. 10-12 adet düzgün taş üst üste dizilir. Oyuncuların da her birinin kendine ait özel taşları vardır. Bir ebe seçilir. Bu ebe taşları büyüğe üst üste dizer ve yana çekilerek bekler. 4-5 metre uzağa bir çizgi çizilir. Bu çizgiyi geçmemek şartıyla, oyuncular dizilmiş olan taşlara doğru ellerindeki taşları sırayla fırlatır. Maksat dizili taşları devirmektir. Taş ne zaman devrilirse, ebe hemen dizmeye başlar. Bu arada taşını atıp da dizini deviremeyen oyuncularda kendi taşlarını alıp derhal çizginin dışına kaçarlar. Eğer kaçamadan ebe taşları dizer ve onu yakalarsa o kişi ebe olur. Yalnız taş elde ise sobelenir. Eğer taşın üzerine basmış beklerse sobelenmez. Bu birkaç kişi birden de olabilir. Ebe onları dikkatle göz takibine alır. Fırsatını bulan taşını alıp sobelenmeden kaçabilir, ya da ayağı ile taşı diğer ayağının üzerine kaldırarak havaya atar ve eliyle yakalar. Bu durumda ebe onu sobeleyemez ve rahatça yerine geçer.Yalnız bu işin de risk'i vardır, çünkü taşı havaya atıpta tutamazsa ebe onu derhal sobeler.

Birkaç kişi taşını atmış olupta dizini devirememişse son atacakların devirmesini beklerler. Eğer onlardan biri yıkarsa, ebe tekrar dizene kadar taşlarını alıp kaçarlar. Ebe bir kişinin peşine koşup yerinden uzaklaşmışsa, herkes dizili taşın başına gelir ve “pis kakveci, pis kahveci, fincanını yıkamamış.” Diye nakarat tutarlar.

Çizginin üzerine basmak veya çizgiyi geçmek kural dışıdır. Bunları ihlal eden kişi ebe olarak cezalanır.

Not: Bu oyun taşlarla oynandığından, biraz tehlike arzeder, genellikle yetişkin çocukların oynadığı bir oyundur.

• ÇINGİLİS

Bu oyun genellikle kız çocuklar tarafından oynanır. Oyun şekli “dondu dombilis”i andırır da oyuncu sayısı ve taş yerine top ile oynanması gibi bazı değişiklikleri vardır. Atılan cisim top olduğu için sertlik derecesi daha azdır. Eskiden top olarak kullanılan cisim, bir çorap’ın içine bez parçaları veya gazel doldurarak sıkıca dikilmesiyle elde edilirdi. Şimdi ise küçük bir plastik top ile bu oyunu oynayabiliriz.

Oyun şöyle oynanır; Üç kişilik bir oyundur. Bir kişinin ebe olması gerekir. 10-12 adet düzgün taş üst üste dizilir ve 4-5 metre sağ ve soluna birer çizgi çizilir. Ebe olan oyuncu ortada bekler, diğer oyuncular çizginin gerisinden topu hızlıca atar. Maksat taş dizinini yıkmaktır. Eğer taşı yıkamadıysa dahi topun hızlı olarak karşıdaki çizgiyi geçmesi yada yaklaşması gerekir. Çizginin iç bölümünde kalan topu almak epeyce zor bir iştir. Ebeye yakalanmadan topu almak gerekir. Yakalanan kendi ebe olur. Taş dizini yıkık ise ebeleme olmaz. Yıkılan dizini ebe hemen dizmeli ve çizgi içinde bulunan kişi varsa onu sobelemelidir. Top ortada bir yerde kalırsa ebeyi oyalayarak iki oyuncudan biri topu alıp çizgi dışına kaçmak zorundadır.

- **TURA OYUNU**

Bu oyun eskiden düğünlerde oynanmış. 5-10 kişilik bir toplulukta da oynamaya uygundur. Büyük boy bir yün eşarp alınarak iki karşı uçlarından tutulur ve bir yöne doğru iyice kıvrılır, tam sonuna kadar kıvrıldıktan sonra iki ucu yan yana getirilir ve kendiliğinden bir birine dolanır. Uçlar birbirine bağlanır. Artık tatlı sert sopamız hazır. Bu sopamızın adı da “Tura”dır.

5-10 kişilik bir grup uzunca bir sedire oturur. Oturanların elleri arkada olacak şekilde yan yana sıkıca yaklaşılır. Gönüllü veya değişik saymaca oyunlarıyla bir ebe seçilir. Ebe oturanların koltuk altındaki boşluklardan elini daldırarak, turayı yakalamaya çalışır. Sağ ve sol baştaki oyuncular genellikle güçlü kişilerden seçilir. Tura elden ele dolaşır fakat oyuncu onu göremez. Tahmin ettiği yerlere hamle yapar. Ebe turayı yakalamaya dalınca, fırsatını bulan kişi ebenin kaba yerlerine hızlıca vurur ve tekrar turayı arkaya saklar. Yine elden ele gezerek ebeyi yanıltır. Bu vuran oyuncu orta sıralardan da olabilir. Ebe turayı en son kimde yakaladıysa o kişi ebe olur, öbür ebe onun yerine oturur. Bazen öyle dayak yenir ki kolay kolay unutamazsınız.

- **ÇELİK ÇOMAK**

Bu oyun iki veya daha fazla kişiyle oynanır. Gerekli olan malzeme her kişiye 50-60 cm. boyunda birer sopa (çomak), 10-15 cm. boyunda bir adet çubuk (çelik) ve merkez olarak kullanılacak bir taş veya yere çakılan bir kısa kazıktır. Bu merkezin adı ise “kale”dir.

Belirtilen bu merkezdeki kaleci çomak ile çeliğe hızlı bir şekilde vurur, maksat mümkün olduğu kadar uzağa atmaktır. Diğer oyuncular da çeliğin gidebileceği kadar ileride dururlar. Yere düşen çeliği alıp elle kaleye doğru fırlatır. Çeliği kaleye vurdurursa kalecinin yerine kendisi geçer. Kalecinin daha önce can’ı varsa bir can’ı eksilir. Merkeze atılan çeliğe, merkezdeki kaleci müdafaa yapar. Eğer çeliğe vurup kaleden uzaklaştırırsa bu mesafeyi çomak boyuyla beşer-beşer sayarak elli sayıya ulaşıncaya kadar canı olur. Bu sayı birkaç posta oyunda da olabilir. Mesela bir atışta 4 çomak boyu 20 sayı, ikinci atışta 10 sayı, üçüncü atışta 20 sayı gibi toplam 50 sayıya ulaşıncaya kadar can’ı olur. Kaleye atılan çelik bir çomak boyundan kısa yerde kalırsa sayı sayılmaz. Kaleci bir müdafaa vuruşunda 10 çomak boyundan fazla uzağa atarsa bir can almış olur. Kaleci çeliği atıp yere düşmeden diğer oyuncu havada yakalarsa, kalecinin bir can’ı çıkar. Can’ı yoksa yakalayan oyuncu kaleye geçer.

Bu oyun 3-5 kişiyle birlikte oynanırsa kalecinin işi daha da zorlaşır. Kaleci çeliğe vurunca çok kısa düşerse bu da kendine bir dezavantaj olur. Çünkü diğer oyuncuların çeliği kaleye vurma ihtimali yüksektir.

- **KUYU ÇELİĞİ**

Bu oyunda diğer çelik oyununda olduğu gibi aynı araçlarla oynanır. Daha açık arazide, genellikle yaylalarda oynanır. Bunda 10-15 metre aralıkta karşılıklı iki kale belirlenir. İkişer-üçer oyuncu olur. Bir kaleden çelik atılır. Diğer oyuncular çeliği yakalayıp kaleye atana kadar rakip oyuncular ellerindeki çomaklarla toprağa kuyu kazarlar. Çelik havada yakalanırsa veya kaleye vurulursa oyun öbür ekibe geçer. Bu böyle devam eder. Her el oyunda açılan kuyu kaldığı yerden eşilmeye devam eder. En son kim daha büyük kuyu açtıysa oyunu o ekip kazanır. Bazı zamanlarda da yenilen ekipten birisi o kuyuya yatırılıp başı dışarıda kalacak şekilde gömülür. Bu oyundan önceki anlaşma gereğidir.

- **TİPİ (ÇİZGİ)**

Bu oyun iki veya daha fazla kişiyle oynanır. Bir düzgün taş ve şekilde görüldüğü gibi düzgün bir zemine çizgi çizilir.

Oyun yöresel değildir, fakat çocuk oyunları olarak her bölgede ufak tefek değişikliklerle oynanır. Başlarken, önce taş elle 1nolu bölmeye atılır. Tek ayakla hem sekilir hem de taş bir sonraki bölmeye sürülür. 4nolu bölmeye varınca çift ayakla basılır. Taş 5nolu bölmeye sürülür. Oraya da çift ayakla basılarak gidilir. 6-7-8nolu bölmeler tek ayakla sekerek ve taş sürülerek oyundan çıkılır. Daha sonra ikinci bölmeye atılır ve aynı şekilde oynanır. Eğer taş çizgiye değerse, ayakla çizgiye basılırsa veya çift ayakla basılmayacak yere basılırsa kural hatası olur ve ikinci oyuncu oyuna başlar. Oyuncular kendine sıra gelince oyuna kaldığı sayıdan devam eder. 8. bölümden sonra oyunu bitiren birinci olur.

• İSTANBUL TİPİSİ

Bu oyun da 2 ile 5 kişiyle oynanır. Şekilde görüldüğü gibi çizilir. Bir adet düzgün taş gerekir. Diğer tipi oyununda olduğu gibi taş elle 1nolu haneye atılır. Üzerinden atılarak 2nolu haneye tek ayakla 3 ve 4nolu haneye birer ayakla aynı anda basılır. 5 ve 6nolu haneler yine tek ayakla sekilerek, 7 ve 8nolu haneye çift ayakla aynı anda basılır. Zıplayarak geri dönülür ve ayaklar yer değiştirmiş olur. Geri dönüşte aynı şekilde yapılır. Taş hangi hanedeysse elle alınarak sekerek dışarı çıkılır. Bu oyunda da çizgiye basmak, taşı çizgi üzerine veya çiz

DÜĞÜN ADETLERİ

YUMURTA YEME: Düğünden birkaç akşam sora gelin, damat ve birçok komşu akraba kız evine gider. Bu gelinin baba evine ilk gidişidir. Hoş beşten sonra ziyafet sofrası kurulur. Sofranın ortasına ağzı kapalı şekilde bir kap dolusu yumurta gelir. Kapağını açmak damadın babasına veya yakın bir akrabası olan baba vekiline düşer. Kapağı kaldırır, çevirir ve içine bir bahşiş bırakır. Dileyen başkaları da bahşiş verir ve yemek yemeye başlanır.

Aynı sahan kapama bayanların sofrasında da yapılır. Burada da bahşiş verme işi kaynana veya vekiline düşer. Biraz oturulur sohbet edilir. Akrabalık bağları kurulur ve dönüş hazırlığı başlar. Herkes dışarı çıkar ayakkabılarını giyer ama damadın ayakkabısı yoktur, çünkü evin küçükleri tarafından saklanmıştı. İstedığı bahşişi alınca ayakkabı gizlenen yerden çıkar. Bu adet de yumurta yemenin olmazsa olmazıdır.

KAVUM: Kız tarafı bayanları düğünden bir-iki hafta sonra belirlenen bir günde gelinin evini ziyarete giderler. Maksat gelinin evini, düzenini görmek, yeni hısımlarla konuşup kaynaşmaktır. Bu arada gelinin çeyizleri de bir odada sergilenerek hem erkek, hem de kız tarafından gelen ziyaretçilere gösterilir. Bunlara da bir ziyafet çekilir, yenir- içilir ve vedalaşıp geri dönülür.

BOHÇA (YOLLUK) : Gelinin çeyizi, düğünden bir iki hafta kadar sonra açılır. Aile büyükleri olan Kaynana-kaynatalara, dede ve ninelere, amca, dayı ve yengelere olmak üzere bohça hazırlanır. Bohçaya kişilere göre çarşaf, seccade, havlu, gömlek, yaşmak, namaz bezi, elbiselik kumaş, çorap, mendil gibi bazı eşyalar konur. Gerçek bir bohça düzenlenir. Gerçek dememizdeki kasıt, bohçanın ve içinde bulunan bir çok çeyizin üzerinde gelinin el emeği- göz nuru işlemleri vardır. Gelin ile birlikte bu akrabaların evlerine gidilir. Gelin el öper ve bohçasını takdim eder. Bundaki maksat da gelinin yeni akrabalarıyla tanışıp kaynaşmasıdır. Bu gelenek de aynen devam etmektedir. Bohçayı alan kişiler de geline bahşiş verirler.

DİL TUTMA: Eskiden uygulanan bu gelenek şöyle gelişmektedir. Gelin eve geldiğinden sonra aile büyükleriyle hiç konuşmaz. Maksat büyüklere saygıdır. Bu geri söylememe anlamına gelir. Dil tutma işi bazen bir iki aya, bazen de birkaç yıla kadar çıkarmış. Şimdilerde bu adet tamamen kalkmıştır.

DAMAT TIRAŞI: Düğün sabahı damat evine berber getirilir. Hava iyiye bahçeye bir sandalye yerleştirilir ve berber özene bezene mesleğini icra eder. Damat güzel bir sinekkaydı olur. Bu işlem eskiden davul-zurna veya kemençe eşliğinde yapılırmış. Berber titizlikle işini yapar ve bahşişini ister. Bu bahşiş genellikle bir havlu ve bir miktar paradır.

Bu gelenekte artık eskilerde kalmaya yüz tutmuştur.

DÜĞÜN GÜNLERİ: Eskiden düğünler genellikle Çarşamba günü başlayıp, Perşembe günü bitermiş. Cuma günü damadın Cuma namazına gitmesi ve büyüklerin ellerini öpmesi de bizim geleneklerin bir parçasıymış. Şimdilerde ise genellikle yeni hafta sonlarına göre ayarlanıyor. gi dışına atmak, oyunu kural dışı oynamak ceza sayılır. Oyun diğer oyuncuya geçer.

KÖY İŞLERİ I

Fırın kurusu: Köy fırınlarının bizim için önemi halen devam etmektedir. Fırında başta mısır ve fasulye olmak üzere, elma, armut, erik gibi meyvelerde kurutularak kışlık yiyecek olarak hazırlanır.

Mısırın dış yaprakları soyularak koçanı ile birlikte fırına konur. Burada tam olarak kurutulduktan sonra bir çuvala konarak dövülür. Tane haline gelir. Bunlar büyük su değirmenlerinde veya el değirmeninde öğütülerek un ve yarma olarak yemeklerde kullanılır.

Fasulye, genç ve yeşil olarak toplanır. Fırında kurutulur. Rutubetsiz bir yerde muhafaza edilir. Bunlar çok çeşitli yemek yapımında kullanılır. Meyve kuruları ise komposto veya marmelat türü tatlı yapılarak tüketilir.

Pekmez: Genellikle elma, armut, üzüm, ender de olsa dut, hurma ve taflan gibi meyvelerden yapılır. Önce meyveler büyük tavalarda haşlanarak suları süzülür. Bu sular yine büyük tavalarda sürekli pişirilerek belli bir kıvama gelince alınır. Küplere doldurularak muhafaza edilir. Kahvaltılık veya sulandırılarak içecek olarak tüketilir. Yapımı biraz zahmetli olsa da çok faydalı ve lezzetli bir gıda maddesi dir. Günümüzde de aynen üretilmektedir.

Turşu- Tuzlu: bizim bölgemizde en çok taze fasulyeden yapılan turşu tüketilmektedir. Bu turşu kış boyu yetecek kadar fazla yapılır. Diğer turşu çeşitleri kısa zamanda yapıp tüketilir. Taze fasulye toplanır ve ipi temizlenir. Kaynar suda bir miktar haşlanır. Sarımsak ve tuz ile yakı yapılır. Bütün olarak küp veya bidonlara konulur. Yeterli miktarda su ilave edilir. Kış yiyecekleri içinde en çok tüketilen gıda maddesidir. Tuzlu ise aynen turşu gibi kurulur. sarımsak kullanılmaz. Yalnız bol miktarda tuz kullanılır. Yeşil domatesten de tuzlu yapılır. Bunlar tüketilirken önce suya konularak tuzu alınır. Daha sonra dible ve kızartma olarak yemeği yapılır.

Bunlardan başka çeşitli sebzeler kurutularak veya salamura yapılarak kışlık yada mevsimi dışındaki zamanlarda kullanılır.

Döküm kaldırma: Sonbahar gelince tarlada yetiştirdiğimiz bitkiler de artık sona ermeye başlar. Mısırların geri kalanları, fasulye ve kabaklarda toplanır. Kışlık yiyecek olarak ambarlara kaldırılır. Gelecek seneki ekilecek tohumlar seçilip iyi bir yerde muhafaza edilir. Ürünlerin sapı samanı toplanır, merak dediğimiz baraka türü yerlere kaldırılır. Bunlarda hayvan yiyeceği olarak saklanır. Mısır sapları balya- balya sarılarak üç-dört metrelik büyükçe bir kazığın etrafına dizilir. Uç kısmı çadır şeklinde sivriltilerek bağlanır. Bu şekilde otluk dediğimiz cisim ortaya çıkar. Usulüne göre yapılırsa ne yağmurdan, ne de rüzgardan etkilenmez.

BAYRAMLARIMIZ

Güzel yurdumun her yerinde olduğu gibi bayramlar Sarvanda da başkadır ve özeldir. Gerek Ramazan gerekse Kurban Bayramı ile ilgili hazırlıklar günler öncesinden başlar. Kadın, erkek, çoluk çocuk herkesi tatlı bir bayram telaşı sarar. Çocuklara yeni giyecekler, ayakkabılar yani "bayramlıklar" alınır. Çocuklar bayramlıklarını giyecekleri bayram sabahını heyecanla ve özlemle beklerler.

Hanımlar günler öncesinde bayram temizliği yaparlar, sonra sıra bayram özel yemeklerine gelir. Komşular imece usulü ile birbirlerine bu yemeklerin yapımında yardımcı olurlar. Tatlılar açılır, su börekleri hazırlanır, zeytinyağlı sarmalar sarılır. (özellikle mısır yarması ile sarılan "darı dolması" gurbetten gelenler tarafından özellikle sofrada aranır.) Arefe günü akşam evlerde helva kavrulur, hatta köyde oturmayanlar arefe akşamı köye gelip ocaklarını şenlendirme denilen geleneği sürdürmeye çalışırlar. Bu geleneğe göre un kavrulup helva yapınca ataların ruhunun huzur bulduğuna inanılır.

Erkekler arefeden yada önceki gündən saç - sakal tıraşlarını olurlar. Ortak mezarlıkları temizleyerek bayrama hazır hale getirirler.

Arefe gecesini köyün hafızları sabah namazından önce "sela" vermeye başlayınca bayramın başladığı müjdelendir. Ama bazıları bu müjdeyi beklemeden çoktan "Alini kahvesine " gelmiştir bile.(son yıllarda bu selanın Refik Hafız ve Hacı Ömer Hafız tarafından birlikte okunması gelenek haline gelmiştir, Ramazan Bayramında Refik Hafızın Ramazanı uğurlayan ilahiyi hoparlörden okuması da geleneksel ve özlemle beklenen güzelliklerdir.)Sarvan köyünde çok eski bir gelenekte bayram sabahı cami yanına erken gelme adetidir.Bunu Türkiyenin başka bir yerinde örneği var mı bilinmez ama, yaşlılarımızın dediğine göre "biz bildik bileli" bu köyde saat 11-12 oldu mu erkekler Alinin kahvesine gelmeye başlarlar.Başka yerlerde insanların daha yataklarına yatmadığı saatlerde Sarvanlıların Kahvehaneye gelmesi eski bir geleneği sürdürülmesidir.

Erkenci olmayanlar ise selayı duyunca yataklarından kalkıp, abdestlerini alıp cami yanının yolunu tutarlar.Çaylar içilir, sohbetler edilir, bu arada sabah ezanı okunur, cemaatin gelmesi biraz beklendikten sonra kalabalık bir cemaatle sabah namazı kılınır.Bu arada el fenerlerinin aydınlığında patikalardan ve ara yollarda insanların cami yanına akını devam eder, buna şehirden araçları ile gelenler ile komşu köylerden gelenler de eklenince kalabalık bir cemaat toplanmış olur. Bu kalabalık cemaat camiye sığmaz, dışarıya halılar, kilimler çıkarılır saat gelince bayram namazı kılınır.Ama namazdan önce adet haline gelmiş olan para toplama faslına geçilir, köyün ihtiyaçları için muhtarın açıklamaları doğrultusunda yardım toplanır.Birkaç kişi kalkarak, şapkalar içersinde saflar arasında gezerek düzenli bir şekilde paraları toplarlar.Birçok kişi neden para toplandığını merak bile etmez, o günün manevi havası ve daha önce toplanan paraların güzel eserlere dönüştüğünü görmenin rahatlığıdır bu.

Tekbirlerle bayram namazı biter ve hemen cami içinde bayramlaşma faslı başlar, yaşlılar hilal şeklinde imamın iki tarafında yerlerini alırlar gençler ve orta yaşlılar sıra ile bunların ellerini öperek bayramlaşırlar.Sonrası bizim "caminin çayırı" dediğimiz bahçede devam eder.Burada bayramlaşma ile hasret giderme birbirine karışır. Çoğu gurbetçi ile Giresun'da oturanlar burada karşılaşırlar. Caminin çayırındaki bu bayramlaşmadan sonra sıra mezar ziyaretine gelir, bazıları köyümüzün yetiştirdiği hafızlar eşliğinde geçmişlerinin mezar başlarına giderken, bazıları kendi bildiği sure ve dualarla atalarının ruhlarını şad etmeye çalışırlar.

Arefe ve bayram günleri Sarvan mezarlığı büyük şehirlerin mezarlığına benzer. Köyümüzün tarihçesinde de anlatıldığı gibi Sarvanın merkezi konumu dolayısı ile komşu köylerden birçoğunun ortak mezarlığı gibidir.Bu gün mezar ziyaretleri için gelenlerin birçoğunu köylülerin tanımamasının sebebi budur.(Bu konuda literatüre girmiş rahmetli Onbaşı Dayımızdan bir anekdot anlatalım: "Cami yanında köylüler kahvenin önünde oturmuş çay içmektedirler; yabancı, kimsenin tanımadığı kişiler kahvenin önünden geçerler, Onbaşı verilen selamı alır ve " gel enişte bir çayımızı iç" diyerek geçenleri davet eder. orada bulunanlar merakla bunları nereden tanıdığını veya nereden enişte olduğunu sormaları üzerine "tanımadığımızı göre eniştemizdir" der.)

Mezar ziyaretlerinden sonra kısa bir çay, sohbet faslından sonra evlerin yolu tutulur. Evlerdeki bayramlaşmadan sonra yakın akraba ve komşu ziyaretleri gerçekleştirilir.Bu arada bayram namazına gelemeyen hasta komşular mutlaka ziyaret edilir.

Buraya yazamadıklarımızla birlikte bayram bizim için gerçekten " bayramdır" , bu günler heyecanla beklenen , dostluğun pekiştiği, komşuluğun en üst seviyeye yükseldiği, yardımlaşmanın ve vefanın en güzel örneklerinin sergilendiği çok özel günlerdir. Nice Sarvan Bayramına.....

KÖY İMECESİ

Bulmacalarda adı köy yardımlaşması diye geçer. Ama bunu yaşayan bilir. Çok zevkli bir olaydır. Günümüzde maalesef her şey maddiyata dönüştüğü için, bu gibi değerleri eskisi kadar yaşayamıyoruz. Eskiden köyde yapılan her türlü işte; mesela tarla bellenirken, ekin ekilirken, odun taşınırken, ev yapılırken, fındık- mısır toplarken veya ayıklarken, yada düğün mevlit gibi cemiyet günlerinde vs. gücü yeten herkes birbirine yardım ederdi. Bu hem sosyal bir faaliyet, hem de insana huzur ve heyecan veren bir olaydır.

Hayatımıza giren iş makineleri ve çeşitli araç gereçler sayesinde bu geleneklerin çoğu kayboldu gitti. Mesela bir iki ton fındığı olan bir kişi, haftalarca fındık ayıklama imecesi yaparken, şimdi bu işi bir patoz bir iki saatte halledebiliyor. Mısır ise temel besin maddesi olarak kullanıldığı için çok fazla ekilirdi. Bu mısırları soymak için de bayağı bir imeceye ihtiyaç vardı. Günümüzde ise mısır ekimi çok az yapıldığı için herkes kendi işini görür oldu.

Fındık ve mısır ayıklama işi genellikle gece yapılır, imeceler bir araya gelirdi. Bunların en zevkli yanı da, bu gecelerde plaklar çalınır. Hele ki bunlar gurbet şarkıları, uzun hava veya dertli şarkılar odlumu değme keyfine. Bazı duygusal bayanlar başlardı ağlamaya. Bunlar yaşamadan zor anlaşılacak birer anıdır. Bazı zamanlar küçük oyunlar oynanır, bilmeceler sorulur, hikayeler anlatılır veya sesi güzel olan türkü söylerdi. Hikayeler genellikle köyde geçmiş gerçek olaylardır. Böyle birçok eğlenceler, şakalar yapılır, geceye apayrı bir renk katılırdı. Şakalarla ilgili çok hoş bir hikaye var onu da sizlerle paylaşalım. Köyümüzde bir merhum Mehmet dayı vardı. Namı diğer “kulaksız” denir. Sağır-dilsiz özürlü bir vatandaşımızdı fakat çok sempatik ve şakacıydı. Mısır soyma imecelerinde; herkes mısır yığınının etrafında oturup soyarken, genellikle bayanlar günün yorgunluğundan dolayı yarı uyuklayarak iş yapıyor. Mehmet dayı hemen bir mısır alıyor ve ucunu biraz açıyor. İki ucu birbirine bağlayıp, kim uyukluyorsa onun önüne atıyor. Tabii mısır o uyuklayan kişinin eline gelince , yarı uyku durumunda mısırları alıp öte çekiyor, beri çekiyor bir türlü mısır soyulmuyor. Hep birlikte bir kahkaha, bir şamata uyuklayan kişi uykudan uyanıyor.

Tarla belleme imecelerinde genellikle gençler üç- beş kişi yan yana dizilir, hep beraber beli toprağa saplar ve yine hep beraber toprağı kaldırıp ters çevirirlerdi. Buna “çifte bel” denirdi. Bu da çok hoş bir görüntü olurdu. Eskiden mısır kullanımı çok olduğu için tarlalar öyle küçük falan değildi, aksine çok büyüktü. Orada yetişen mısırlar ailenin yıllık ekmek ihtiyacını, büyükbaş hayvanların ve tavukların yem ihtiyacını karşılayacak yani çötenler dolacaktı.

Köyde ev yapan bir kişiye her türlü yardım yapılır; ağaç, taş, kum çakıl taşıma işlerinde yardım edilirdi.

Bayanlar da kendi işleriyle ilgili olan her şeyde birbirine yardım ederler. Bu günümüzde de yine devam etmektedir. Mesela düğün veya mevlit de tatlı yaparken, sarma sararken yada düğün için hazırlanan yatak yapma, çeyiz yapma gibi işlerde birbirlerine yardım ederler. Bu da halen devam eden bir dayanışmadır.

Gönül arzu eder ki bu gibi geleneklerimiz hiç bitmesin. Yardıma ihtiyacı olanlara maddiyata değer vermeden yardım edelim. Birlik beraberlik hep devam etsin.

OYUN ARAÇLARI

Bu bölümde çocukluğumuzda oynadığımız oyunlardan bazılarının araç ve malzemelerinden bahsedeceğiz. Bunları okurken yine eskileri anacak, çok hoş bir nostalji yaşayacaksınız. Elimizden geldiğince, dilimizin döndüğünce anlatmaya çalışalım. Şimdiki gençler pek bilmeseler de, yaşlı ve orta yaşlı olanlar hemen anımsayacaklardır. Bu oyun araçlarından bazıları değişik malzemeler kullanılarak günümüzde de çocuk oyuncakları olarak piyasada bulunmaktadır.

ÇIKRIK : Bu oyun aleti 4-5 m. boyunda uzun,sağlam bir ağaç ve 1.5-2m boyunda sağlam bir kazık ile yapılır. Kazık yere çakılır. Uç kısmı sivriltilir. Uzun ağacın tam ortası kazığın uç şekli

alacak şekilde oyulur. Ağaç kazığın ucuna oturtulur. İki kişi ağacın iki başına geçer. Göğsünü ağaca yaslar kollarıyla üstten ağacı kavrar. Sırayla ayaklarını yere vurarak dönerler. Ağaçtaki oyuğa kömür tozu ve gazyağı konursa bu çıkırık döndükçe gıcırtilı bir ses yapar. Bu oyun aleti eskiden bayağı yaygın olarak kullanılmıştır.

DOZİRİK (FIRDÖNDÜ) : Cevizden yapılan bir oyun aracı. Sağlam ve iri bir cevizin iki ucu 4-5 mm çapında delinir. Birde cevizin yan kısmı ip rahat geçebilecek şekilde delinir. Bu deliklerden cevizin içi boşaltılır. Cevizin boyundan 3-4 cm daha uzun bir mil yapılır. Bu mil çividen de olabilir. Üst kısmına pervane olacak şekilde ince tahta parçası takılır. Bu mil cevizin alt ve üst deliklerinden geçirilir. 50-60 cm boyundaki sağlam bir ipin bir ucu, yan delikten geçirilerek cevizin tam iç merkezine gelecek şekilde mile bağlanır. diğer ucuna da küçük bir çita bağlanır. bu çita el içine alınıp rahatça çekmek içindir. İp mile sarılacak şekilde pervane el ile döndürülür. İp sona kadar çekilip bırakılır. Bu devamlı yapıldıkça pervane çok güzel bir şekilde fırıl-fırıl döner.

Fındıktan yapılan dozirik (topaç) ise, bir sivri fındığın en alt kısmı kibrit çöpü kalınlığında delinir. Bu deliğe kibrit çöpü sokularak tutamaç yapılır ve buradan çevrilerek döndürülür.

DÜĞME FIRILDAĞI: Büyükçe bir palto veya ceket düğmesi iki deliğinden ip geçirilerek uçları bağlanır. ipin boyu 70-80 cm kadar olmalıdır. Orta parmaklar ipe geçirilir. Düğme iki elin ortasına getirilir. Düğme bir yöne doğru sallanarak sarılır. Eller yavaşça ileri geri çekilip toplanır. Düğme hızla bir ileri bir geri dönmeye başlar.

KAYNANA ZIRZIRI: Bu oyun aleti de fındık dalından yapılır. Bir dalın yarısına kadar olan yere makine dişlisi gibi diş açılır. Diğer yarısı tutamaç olur. Bir çerçeve yapılarak bu dişli bölümün etrafında dönmesi sağlanır. Bu çerçeveye ince bir çubuk ile dil yapılır. Bu dil her dişliden atladıkça çatırtılı bir ses çıkarır. Bu da çocukların çok hoşuna gider.

Sıpçık : Genç Taflan (Karayemiş) yaprağı ikiye bölünerek sarılır. Uzatılır ve ucu yassıltılarak çatı şeklinde kesilir. Ucundan üflenerek ses çıkartılır. Aynı yapraklarla peş peşe sarılarak uzatılır. Sesi daha kalın ve gür olarak çıkar.

Yaykın (Kızılağaç) sıpçığı: Bahar aylarında yeni yaprak açan ağacın dalı alınır. İki yaprak arasındaki düzgün bölümün ucu kesilir. 5-6 cm. gerisinden sadece kabuk kısmı çevrilerek kesilir. Hafifçe dışına vurulur ve avuç içine alınarak çevrilerek çekilir. Bu kabuk boru şeklinde çıkar. Bir ucu yapıştırılır. O uçtan üflenilerek ses çıkartılır.

Patlangıç : Özü denilen bir ağacın ince dallarından yapılır. Bu ağacın ortasında yumuşak süngerimsi bir dolgu vardır. Bu kolayca boşaltılır ve boru haline gelir. Bu delik çapında bir çubuk yapılır. Bu çubuk delikli borunun boyundan biraz kısa, geride ise elle tutulacak kadar bir sapı olmalıdır. Bu borunun iç kısmı bıçak ile sivriltilir. Bu sivri yeri mandalina veya portakal kabuğuna bastırılarak, tıpkı kağıt zımbası gibi bir parçayı içine alır. Bu parça orta çubuğu ile geri itilir. Tekrar bir parça daha alınır. Çubuk hızla ileri itilerek hava basıncı oluşur ve bu meyve kabukları patlayarak uzağa fırlatılır. Bu borunun bir ucuna tapa yapılarak ince bir delik bırakılır. İçine su doldurularak su püskürten bir alet haline gelir.

Elma arabası: Üç veya beş elmayla yapılan bu oyuncak, elmaların olgunlaşmaya başladığı mevsimde çocukların baş oyuncağıdır. Genellikle Karasüt elmasından yapılır. Yuvarlak ve teker biçimindeki yapısından dolayı bu elma tercih edilir. 30 cm kadar bir fındık çubuğunun ortasına bir küçük elma, yanlarına da bir veya ikişer elma teker biçiminde takılır. Ortadaki elmaya bir metre kadar uzun bir çubuk takılarak yerde sürülür.

Kil (Cilim) çamur: Bu kil çamuru her yerde bulunmaz. Olan yerlerden kazma ile çıkarılır. Şimdiki oyun hamuru gibi şekil verilerek araba, ev, ağaç, yada eşya gibi her şekle dönüştürülür. Bu da çocukların vazgeçemediği bir oyun aletidir.

Eşek : Uzun fındık ışkınlarından yapılır. İki adet ışkının yarım daire şeklinde bükülmesi ve daha uzun bir ışkının bunların ucu ile birleştirilip bağlanması ile yapılır. Bu oyun aleti de çocuklar tarafından çok beğenilir.

Bunlardan başka birçok oyun şekli ve aleti mevcuttur. Biz her yerde kullanılan aletleri yazmaya gerek görmedik. Sadece farklı olanları açıklayarak böyle aletlerin ve de oyunların var olduğunu, bazısının halen kullanıldığını, bazısının ise artık kullanılmadığını elimizden geldiğince izah ettik.

Yün eğirme ve Çorap örme: Eskiden, her evde yün eğirmek ve kışlık çorap örmek mecburen yapılan bir işmiş. Bu işi kadın ve erkeklerde aynen yaparlarmış. Koyun yünleri güzelce yıkanır ve yün taraklarıyla tel- tel taranır. Bunlar eğercek ve öreke denilen aletlerle titizlikle eğilir. Daha sonra dokuma işlerinde kullanılır.

Kolan dokuma: Her türlü yük taşıma işlerinde kullandığımız **kolan**'ı (ip) genellikle herkes kendisi dokur. Bunun için üç adet, bir metre kadar boyunda çitanın uçları bağlanır. Çadır direği şeklinde yere diklenir. İki adet kazık, yaklaşık üç metre kadar mesafeye çakılır. Kolanın enine göre iki kazık boyunca ip iyılır. Üç ayaklı sehpa orta yere kurulur. İpleri aşağı yukarı ayıracak sistem de iplerin tek-tek bağlanmasıyla oluşturulur. Dokuma ipi bir sağa, bir sola geçirilerek kolan dokuma işi başlar. Tahtadan yapılmış, kılıç denilen aletle ipe vurularak sıkışması sağlanır. Dokuma işi bitince uçlar saç örgüsü gibi örülerek kullanılır hale gelir.

Çamaşır yıkama: Bundan 35-40 sene evvel çamaşır yıkama işi bayağı değişik bir durumdaydı. Şimdiki gibi her türlü deterjan ve sabun çeşitleri yoktu. Birkaç aile beraber bir su başına gider. Orada su kaynatılır, kirli çamaşırlar da bu şekilde kaynatılarak sabunla çitilenir. Hatta bazı çamaşırlar bir tahta parçası ile dövülerek böylece daha temiz olması sağlanırdı. Daha sonra büyükçe bir sepete konulur. Üzerine tülbent veya bir bez gerilir. Bu bezin üstüne de kül konularak kaynar su dökülür. Bu çamaşırlar hem mis gibi bir koku, hem de yumuşaklık kazanırdı. Şimdiki çamaşır yumuşatıcıların yaptığı işi bunlar yapardı. Böyle çamaşır günleri çok hoş bir anı olarak mazide kalan geleneklerimizden biridir.

Sac külleme: Yufka ve ekmek yapılan sac'ın alt kısmı, ateşin fazla ısısını kontrol etmek için küllenir. Bunun üzerinde pişen ekmek veya yufka ağır- ağır pişerek daha iyi duruma gelir. Bu külleme işi için cilim (kil) çamur alınır. Su ile iyice karıştırılarak şerbet haline getirilir. Sacın altına da çamur ovularak sürülür. Kül elekten geçirilerek sacın altına iki santimetre kadar kalınlığında serilir. Şerbet halindeki bulamaç üzerine serpilerek dökülür. Topuksuz bir lastik ayakkabı ile üzerinde gezilerek yapıştırılır ve kurumaya bırakılır. Böylece sac külleme işi bitmiş olur.

Sepet yapımı: Her türlü işe göre ayrı tip sepet yapılır. Ham fındık dediğimiz bir fındık ağacı cinsinden yapılan örgü çubukları hazırlanır. Bıçak ile yontularak sepet cinsine göre kalınlık incelik ayarlanır. Babadan oğula geçen bir meslek gibi devam eder. Harar, şelek, yarımlik, fındık ve meyve sepeti, sele, gıdık gibi her amaca uygun olan birçok çeşidi vardır. Günümüzde birçok aletlerin teknolojiye yenildiği bir zamanda, sepetlerimizin kullanılıyor olması önemini gösteriyor.

MANİLER

Fındık toplarım fındık
Dallarını kırmadan
Gel buradan kaçalım
Cazu anan duymadan

Bük dibinde yatarım
Beşli martin atarım
Ayşe benim olursa
Evi barkı satarım

Fındık dalda tekleme
Kız saçların ekleme
Yarın gitti askere
Gelir diye bekleme

Aşma gırandan aşma
Ben seni tanıyorum
Her gırandan aşanı
Sevdiğim sanıyorum

ESKİ YENİ AYLAR

ESKİ AYLAR

Mart
Abrul
Mayıs
Kiraz
Orak
Ağustos
Istavrut
Darı
Koç
Karakış
Zemheri
Gücük

YENİ AYLAR

Mart
Nisan
Mayıs
Haziran
Temmuz
Ağustos
Eylül
Ekim
Kasım
Aralık
Ocak
Şubat